

Zitierhinweis

Kreuz, Petr: review of: Elmar Erhardt, Deutsche Kriminalgeschichte. Verbrechen und Strafe als Spiegel der Gesellschaft, Stuttgart: Verlag W. Kohlhammer, 2019, in: Český časopis historický, 2021, 1, p. 212-213, <https://recensio-stag.lorax.sylab.com/r/4a524bcc85d7490a93893dbb75aef604>

český časopis historický

copyright

Dieser Beitrag kann vom Nutzer zu eigenen nicht-kommerziellen Zwecken heruntergeladen und/oder ausgedruckt werden. Darüber hinausgehende Nutzungen sind ohne weitere Genehmigung der Rechteinhaber nur im Rahmen der gesetzlichen Schrankenbestimmungen (§§ 44a-63a UrhG) zulässig.

monarchie dvě velké fáze. V rámci prvé z nich byla její stavba pevně v rukách státu, zatímco ve druhé fázi převzaly iniciativu soukromé železniční společnosti financované povětšinou ze zahraničí. Železniční trať do Lvova rozhodně nebyla jednou z prvních, spadala do fáze druhé, kdy stavba probíhala sice na vládní příkaz, ale rukou soukromé společnosti.

Lvov jistě nebyl prvním městem, které ovlivnila výstavba železnice, autorka ho nicméně dokázala využít jako vynikajícího příkladu města, kde byla vláda, železniční společnost a místní správa nucena reagovat na potřeby železnice. V rámci publikace je věnován prostor i tomu, jak se jednotlivé úřady postavily dané situaci. Autorka poukázala na vliv, jaký měla geografická pozice železnice na rozvoj města. Dráha byla vedena na západní straně města a další desetiletí rozvoje ukázala, jak se urbanizace města posouvala čím dále více západním směrem, kopírujíc právě onu železnici.

Samotná železniční stanice měla ovšem problém, jelikož byla vybudována na periférii Lvova. Z města k ní vedla asi kilometr dlouhá ulice, která se nikdy nestala integrální součástí města a městského života. Přestože tedy nádraží fungovalo jako kulturní výkladní skříň města, nedá se říci, že by se město přizpůsobilo situaci a rozvíjelo svou ekonomickou stránku podél ulice vedoucí k železniční stanici.

V rámci urbánního rozvoje v Evropě hrála ústřední úlohu tradičně industrializace. V druhé polovině 19. století, kdy průmyslová revoluce dosahovala vrcholu své první fáze, se na mapě Evropy profilovala města, která byla díky úspěšné industrializaci předurčena k velkému rozvoji na přechodu století. Autorka v závěru knihy přišla s důležitým poznatkem, že Lvov byl v rámci výše

zmíněného pravidla vlastně výjimkou. Město totiž neprošlo industrializační fází v pravém smyslu slova. Přesto ale Lvov prošel zásadní urbánní proměnou, díky které se jako město rozvinul do stavu, kdy se stal zásadním střediskem hospodářského života Haliče. Důsledkem toho město během první světové války sehrálo důležitou úlohu na východní frontě, kdy se o něj mnohokrát bojovalo. Takže otázkou je, jak se to městu podařilo bez oné industrializační fáze. Autorka na to odpověděla vcelku snadno – veškerý úspěch patřil železnici. Právě díky ní se město dostalo do nové fáze své existence, kdy se z něj stal zásadní uzel železniční dopravy celého regionu, potažmo habsburské monarchie.

Vratislav Kozák

Elmar ERHARDT

Deutsche Kriminalgeschichte. Verbrechen und Strafe als Spiegel der Gesellschaft

Stuttgart, Verlag G. Kohlhammer 2019, 229 s., ISBN 978-3-17-036728-9.

Publikace přes slibný název nepřináší celkový přehled německých dějin kriminality. Pouze ve čtrnácti kapitolách přibližuje pachatele či oběti proslulých a medializovaných zločinů v Německu od začátku 19. století až po první decennium 21. století. Obsahové těžiště tvoří kriminální případy, které se odehrály na území dnešního Německa až v poválečné éře. Autor je emeritním profesorem trestního práva na bádensko-württemberské policejní vysoké škole. Erhardtovou ambicí, vyjádřenou v úvodu, bylo prostřednictvím jednotlivých kriminálních případů nahlédnout do společenské reality různých epoch. Zároveň se pokusil poskytnout charakteristiku některých

typů pachatelů, kteří se tradičně těší zájmu veřejnosti a médií, zvláště loupežných vražd, žhářů, pedofilních vražd dětí, sériových vražd a kanibalů.

V prvních třech kapitolách tak Erhardt věnuje pozornost legendárnímu lupičskému vůdci Johannesi Bücklerovi alias Schindelhannesovi, popravenému v Mohuči roku 1803, záhadnému nalezcovi Kasparu Hauserovi, jenž byl zavražděn roku 1833 v Mnichově, a šílenému střelci Ernstu Augustu Wagnerovi, který v roce 1913 ve vražděném amoku postřílel 15 lidí včetně celé své rodiny. Z meziválečného období líčí autor případ hannoverského sériového vraha a kanibala Fritze Haarmanna (1879–1925), jenž v letech 1918–1924 bestiálním způsobem zavraždil a částečně zkonzumoval nejméně 24 mladých mužů. Na pozadí kauzy požáru Říšského sněmu v roce 1933 se autor věnuje osobě a pravděpodobným motivům žháře Marina van der Lubbeho (1909–1934).

Z poválečného období autor zachycuje nejprve nevyřešený případ vraždy luxusní frankfurtské prostitutky Rosemarie Nitribitt (1933–1957) a dlouhodobě medializovanou mnichovskou kauzu vraždy lékaře Prauna, za niž byla v roce 1962 odsouzena na doživotí dvojice Vera Brühne a Johann Ferbach. V následujících dvou kapitolách Erhard srovnává případy mladých vícenásobných pedofilních sadistických vražd – západoněmeckou kauzu Jürgena Bartsche, odhalenou v roce 1966, a východoněmecký případ Erwina Hagerdorna, jenž byl vypátrán v roce 1971 a v roce 1972 popraven v pouhých 20 letech, neboť tehdejší předseda Státní rady NDR Walter Ulbricht zamítl jeho žádost o milost. Hagerdorn se tak stal posledním pachatelem popraveným v Německu na základě rozsudku civilního soudu: Erich Honecker již všem dalším civil-

ním žadatelům udělil milost a v roce 1987 bývalá NDR trest smrti, jako první země východního bloku, zcela zrušila. Specifika trestního stíhání v bývalé NDR ukazuje autor též na případu takzvané „křížovkové vraždy“. Její obětí byl sedmiletý chlapec z Halle a během desetiměsíčního, nakonec úspěšného pátrání po pachateli bylo provedeno více než půl milionu vzorků rukopisů. Následuje popis série loupežných vražd z poloviny osmdesátých let, jejichž pachatelem byl bádensko-württemberský policista Norbert Poehlke. Velmi detailně líčí Erhard případ (západo)berlínského vyděrače Arna Funkeho, jenž byl dopaden v roce 1994. To, že internetová kriminalita zapustila hluboké kořeny již na počátku nového tisíciletí, dokládá autor popisem a rozбором kuriózní kanibalské vraždy, kterou v roce 2001 spáchal 39letý počítačový technik Armin Meiwes a která vzbudila celoevropskou mediální pozornost. Hodně široké okno do 21. století otevírá poslední kapitola, která je věnována loupežné vraždě kultovního, homosexuálně orientovaného módního návrháře Rudolpha Moshammera (1940–2005), jenž byl uskrčen ve své mnichovské vile neúspěšným iráckým žadatelem o azyl. Erhardt vycházel z rozsáhlého spektra odborné a publicistické literatury. Každá kapitola je opatřena autorovým kompetentním kriminalistickým a kriminologickým, popř. i trestněprávním komentářem. Zatímco kapitoly věnované 19. a první polovině 20. století mají převážně kompilační charakter, jsou části věnované poválečným a soudobým dějinám původnější, neboť v nich autor ve větší míře vycházel např. také z příslušných soudních rozhodnutí, odborných kriminologických, psychiatrických a sexuologických posudků, výjimečně i přímo z vyšetřovacích spisů.

Petr Kreuz